

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Рекреаційна економіка

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань **24 "Сфера обслуговування"**
Спеціальність **242 "Туризм"**
Освітній рівень **Третій (освітньо-науковий)**
Освітня програма **Туризм**

Статус дисципліни **базова**
Мова викладання, навчання та оцінювання **українська**

Завідувач кафедри
туризму

Олена СУЩЕНКО

Харків
2020

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри туризму
Протокол № 2 від 08.09.2020 р.

Розробник:
Сущенко О.А., д.е.н., проф. кафедри туризму

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

Далеко не завжди регіон (певна локальна територія) володіє достатніми рекреаційними ресурсами, має явно виражений туристичний потенціал і розвинену інфраструктуру, здатну забезпечити перебування туристів на гідному рівні. У такому випадку туристичні потоки формуються стихійно, начебто самі собою, і розвиток галузі послідовно проходить ті ж етапи, що й інші галузі даного регіону.

Туристичний напрям вже має певну популярність, і мінімальна кількість відпочиваючих у будь-якому випадку гарантується (зрозуміло, якщо не відбувається різких змін ділового оточення і не наступають непередбачені обставини). Тоді чітке планування обсягів виробництва і споживання туристичної продукції, а також супутніх товарів і послуг не є основним завданням місцевої влади, їх функції зводяться до підтримання сприятливого інвестиційного середовища в цілому. Відсутність підвищеної уваги до туристичної галузі в цьому випадку може привести до негативних наслідків, якщо окремо не провадиться аналіз і оцінка сукупного впливу функціонування підприємств на економіку регіону та національну економіку, причому необхідні прогнози як на короткостроковий, так і довгостроковий період.

Програма вивчення навчальної дисципліни "Рекреаційна економіка" складена відповідно до освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії зі спеціальності 242 "Туризм".

Метою викладання навчальної дисципліни "Рекреаційна економіка" є формування у здобувачів системи теоретичних знань і прикладних вмінь та навичок з обґрунтування необхідних умов та завдань розвитку економіки природокористування, моделей державної підтримки рекреації, ознайомлення з системами організації діяльності рекреаційного підприємства.

Об'єктом вивчення дисципліни є особливості функціонування рекреаційної економіки, предметом – процеси розвитку рекреаційної діяльності, що забезпечує реалізацію різноманітних рекреаційних потреб населення, сприяє оздоровленню нації, підвищенню працездатності, з одного боку, а з іншого сприяє формуванню пріоритетів та обґрунтуванню шляхів досягнення такого соціально-економічного розвитку, при якому забезпечується збалансоване функціонування екосоціосистем.

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	1А
Семестр	1
Кількість кредитів ECTS	4
Форма підсумкового контролю	іспит

Структурно-логічна схема вивчення дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
Методологія та організація наукових досліджень	Дослідження світового та регіональних туристичних ринків
Економіка підприємства	
Аналіз діяльності підприємств туристичної галузі	
Географія туризму	

Компетентності та результати навчання за дисципліною

Компетентності	Результати навчання
ЗК 3. Вміння виявляти, ставити та вирішувати наукові і науково-прикладні завдання; оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору.	ПРН 3. Здатність ініціювати, розробляти та реалізовувати проекти в сфері рекреації, туризму, гостинності; здійснювати аналіз туристичних потоків регіону, визначати найперспективніші ринки міжнародного туризму; розробляти можливі сценарії використання ключових переваг туристичної інфраструктури; визначати головні чинники позитивного та негативного впливу на рівень інвестиційної привабливості туристичної галузі регіону, визначати пріоритети у реалізації бізнес-проектів туристичної сфери відповідно до державних та регіональних концепцій розвитку.
ЗК 4. Здатність планувати та управляти часом	
ЗК 5. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій у науковій діяльності.	
ЗК 6. Здатність розробляти та управляти науковими проектами, складати пропозиції щодо фінансування наукових досліджень та реєструвати права інтелектуальної власності	
СК 2. Знання та розуміння предметної області туризмознавчих досліджень, методів науково-дослідної діяльності з туризму і рекреації та їх адекватне застосування для обґрунтованого вирішення поставлених завдань	
СК 3. Розуміння сутності наукового пізнання в сфері туризму та рекреації, здатність до визначення проблемного поля та формулювання наукових і науково-практичних задач, умінь реалізовувати взаємозв'язок наукового знання з практикою рекреаційно-туристичної діяльності	
СК 4. Здатність формулювати наукову проблему, робочі гіпотези досліджуваної проблеми, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань в туризмології та професійної практики рекреації і туризму, умінь інтерпретувати фундаментальні положення туризмології до вирішення конкретної науково-практичної задачі	
СК 5. Здатність розробляти та реалізовувати проекти, включаючи власні дослідження, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язання значущих наукових соціокультурних, геопросторових, еколого-економічних, організаційно-управлінських та інших проблем в туризмі і рекреації	
ЗК 3. Вміння виявляти, ставити та вирішувати наукові і науково-прикладні завдання; оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору.	ПРН 14. Проводити оцінку ефективності діяльності туристичної галузі країни на рівні держави, регіонів та окремих економічних суб'єктів, забезпечувати антикризовий механізм управління туристичним підприємством в умовах невизначеності.
ЗК 5. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій у науковій діяльності.	
СК 2. Знання та розуміння предметної області туризмознавчих досліджень, методів науково-дослідної діяльності з туризму і рекреації та їх адекватне	

застосування для обґрунтованого вирішення поставлених завдань	
СК 5. Здатність розробляти та реалізовувати проекти, включаючи власні дослідження, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язання значущих наукових соціокультурних, геопросторових, еколого-економічних, організаційно-управлінських та інших проблем в туризмі і рекреації	

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи функціонування рекреаційної економіки

Тема 1. Економічний механізм охорони і раціонального використання природних ресурсів

1.1. Історичні передумови виникнення теорії рекреації

Різні підходи до визначення дозвілля. Чинники, що впливають на рекреаційну поведінку. Структура часу, яким володіє особистість та суспільство: робочий та позаробочий час. Складові позаробочого часу. Вільний час суспільства. Особистий вільний час. Історичний розвиток форм дозвілля.

1.2. Сутність та важливість раціонального використання природних ресурсів

Визначення рекреаційної системи. Функціональні підсистеми за видами рекреаційної діяльності. Принципи організації повноцінного рекреаційного середовища. Кількісні параметри оцінки природоохоронних заходів.

1.3. Основні соціальні функції рекреаційної діяльності

Форми рекреації: інклюзивна, щоденна, щотижнева. Компенсаторна і розширена рекреаційна діяльність. Функції рекреації. Функціональні типи територіальних рекреаційних систем: лікувальні, оздоровчі, спортивні, пізнавальні, розважальні, сакральні, відновлювальні, виробничі.

Тема 2. Економічна ефективність природоохоронних заходів

2.1. Ефективність використання туристичних ресурсів та ресурсного потенціалу

Економічний вплив туризму: прямий дохід, витрати на інфраструктуру, підвищення цін, економічна залежність, сезонність. Соціально-культурний вплив: культурні конфлікти, соціально-культурні протиріччя. Ресурсний потенціал. Розподіл території України на три групи туристичних регіонів. Етапи формування ефективності використання ресурсного потенціалу туристичної галузі регіону.

2.2. Економічний вплив туризму та державне регулювання природоохоронної діяльності

Головна мета і завдання державної регіональної політики. Визначення депресивного (проблемного) регіону. Заходи державної підтримки депресивних територій. Головні напрями державного сприяння економічному і соціальному розвитку регіонів. Економічний вплив туризму. Соціально-культурний вплив. Ресурсний потенціал.

Тема 3. Рекреація та рекреаційна діяльність як галузь наукового пізнання. Теоретичні основи формування рекреаційних комплексів

3.1. Суб'єкт, об'єкт та метод рекреології

Визначення і принципи рекреології. Об'єкт і предмет дослідження загальної рекреології. Курортологія як наука. Основні розділи курортології: бальнеологія, бальнеотерапія, бальнеотехніка, грязелікування, медична кліматологія, кліматотерапія, курортографія. Завдання рекреаційної архітектури. Курортно-рекреаційна економіка. Збалансоване природокористування. Екологія людини.

3.2. Вихідні постулати та основні поняття рекреології

Шість вихідних постулатів рекреології. Ландшафтно-діяльнісний принцип В. С. Преображенського. Рекреаційні потреби індивіда. Рекреаційні потреби суспільства. Рекреаційне заняття. Рекреаційний простір. Елементи оцінки рекреаційного потенціалу території. Три рівні рекреаційного потенціалу: достатній, помірний, низький. Цілі міждисциплінарних досліджень. Міждисциплінарний та системний підхід до оцінки рекреаційного потенціалу.

3.3. Основні концепції рекреології

Політекономічна, соціокультурна, технологічна концепція рекреології. Гуманоцентризм. Екологоцентризм. Історичні передумови виникнення концепції сталого розвитку. Економцентризм. Антропоцентризм. Чинники негативного впливу туристичної діяльності. Натуроцентризм. Техноцентризм.

Тема 4. Рекреаційне районування України. Особливості формування та розвитку регіональних рекреаційних комплексів

4.1. Історичний розвиток медичних рекреаційних ресурсів

Розвиток санаторно-курортної справи в Україні. Основні види ресурсів для організації курортного лікування. Рекреаційні райони України. Курортно-рекреаційні заклади. Зони округу санітарної (гірничо-санітарної) охорони. Управління у сфері діяльності курортів. Типи курортів України: бальнеологічні, грязьові, кліматичні, змішаного типу, з унікальними природними факторами. Курорти державного та місцевого значення. Медичний профіль (спеціалізація курортів).

4.2. Законодавчі основи рекреаційної діяльності в Україні

Нормативи впливу на навколишнє середовище. Екологічна квота. Рекреаційне навантаження. Рекреаційна ємність. Рекреаційний потенціал. Рекреаційний кадастр. Основні підходи до встановлення норм рекреаційного навантаження: визначення точних кількісних норм та методика меж допустимих змін. Склад природних рекреаційних територій і ресурсів. Склад рекреаційних соціально-побутових ресурсів.

4.3. Міжнародний досвід планування туристичних рекреаційних комплексів

Цикли рекреаційної діяльності. Елементарне рекреаційне заняття. Тип рекреаційної діяльності як угруповання елементарних рекреаційних занять. Життєвий цикл рекреаційної діяльності. Суспільно необхідний рекреаційний час. Основні підходи до розрахунку допустимого рекреаційного навантаження на природні території.

4.4. Основні туристичні райони України та їх характеристика

Курорти Південного берегу Криму. Курорти півдня України. Курорти Українського Полісся, Західного Поділля, Придніпров'я. Офіційний перелік населених пунктів, віднесених до курортних.

Тема 5. Рекреаційне природокористування й охорона природи у рекреаційних комплексах. Державна підтримка рекреаційної діяльності

5.1. Концепція сталого розвитку в туристичній діяльності сталого туризму.

Цілі сталого розвитку туризму відповідно до програмних документів ООН та ЮНВТО. Сфери державного регулювання, що впливають на сталість розвитку туризму. Діяльність Світової ради зі сталого туризму. Глобальні критерії сталого туризму.

5.2. Структура і класифікація природних рекреаційних ресурсів

Визначення рекреаційної цінності лісів. Характеристика території України за розподілом рекреаційних ресурсів. Гірсько-рекреаційні ресурси Карпат і Кримських гір. Характеристика кліматичних зон, їх класифікація відповідно до потреб курортного кліматолікування: відносно сприятливі, сприятливі, достатньо сприятливі. Водні ресурси України.

5.3. Природоохоронна діяльність (досвід України та інших країн світу)

Принцип запобігання у міжнародному екологічному праві. Природоохоронний статус видів за визначенням Червоної книги України. Категорії за природоохоронним статусом згідно з МСОП (Міжнародним союзом охорони природи). Зелена книга України. Основні положення Закону України "Про природно-заповідний фонд". Найвідоміші заповідники та

національні природні парки України.

5.4. Правове регулювання природоохоронної діяльності

Природні рекреаційні ресурси. Класифікація об'єктів природної спадщини відповідно до Конвенції про охорону всесвітньої культурної й природної спадщини. Класифікація об'єктів природно-заповідного фонду України. Режим охоронних зон. Національна екологічна мережа. Правові основи природоохоронної діяльності в Україні. Міжнародні конвенції із захисту навколишнього природного середовища.

Змістовий модуль 2. Економіка рекреаційного підприємства

Тема 6. Види рекреаційних підприємств, їх організаційно-правові форми

6.1. Теорія підприємства

Основні теоретичні моделі підприємства: неокласична, інституціональна, еволюційна, підприємницька, агентська, інтеграційна, їх сутнісна характеристика.

6.2. Рекреаційне підприємство, його основні ознаки

Поняття рекреаційного підприємства та основні засади його функціонування. Поняття рекреаційного підприємства як первинної економічної ланки виробничої сфери. Цілі та напрями діяльності рекреаційного підприємства. Правові основи функціонування підприємств в Україні.

6.3. Види й організаційні форми рекреаційних підприємств

Класифікація підприємств. Види та організаційні форми рекреаційних підприємств в Україні, їх загальна характеристика. Класифікація підприємств залежно від їх розмірів та кількості працюючих: малі підприємства, середні та великі. Види підприємств в Україні за формою власності.

Тема 7. Зовнішнє середовище функціонування рекреаційного підприємства

7.1. Сутність та характерні риси зовнішнього середовища підприємства

Підприємство як відкрита система, вплив зовнішнього оточення на діяльність підприємства. Складові зовнішнього середовища господарювання підприємств.

7.2. Зовнішнє середовище найближчого оточення

Постачальники ресурсів, посередники, споживачі. "Контактні" аудиторії: фінансові установи; засоби масової інформації; державні установи, що займаються наглядом і регулюванням виробничої діяльності; місцеві контактні аудиторії. Конкуренти, напрями і методи збору інформації про конкурентів.

7.3. Віддалене (загальне) зовнішнє середовище підприємств

Соціальне середовище: темпи зростання населення, його вікова структура, стиль життя, звички та моральні цінності, етичні та релігійні основи суспільства. Правове середовище. Державне і політичне середовище. Науково-технічні фактори. Структурна перебудова економіки. Економічні фактори. Рівень зайнятості, інфляція, податкові умови бізнесу.

7.4. Оцінка впливу факторів зовнішнього середовища на підприємство

Складання переліку зовнішніх погроз та можливостей. Оцінка впливу факторів зовнішнього середовища на діяльність підприємства.

Тема 8. Управління рекреаційним підприємством

8.1. Сутність процесу управління рекреаційним підприємством

Управління як процес. Сутність і основні завдання управління рекреаційним підприємством. Принципи та підходи до здійснення процесу управління. Рівні управління на підприємстві.

8.2. Функції управління, їх характеристика

Планування, організація, мотивація та контроль як основні функції управління рекреаційним підприємством.

8.3. Методи і моделі управління рекреаційним підприємством

Поняття методів управління рекреаційним підприємством. Класифікація методів управління рекреаційним підприємством. Економічні, організаційні, соціально-психологічні методи управління рекреаційним підприємством.

Тема 9. Планування діяльності рекреаційного підприємства

9.1. Основи планування діяльності рекреаційного підприємства

Планування як функція управління. Методологічні основи планування. Основні принципи планування діяльності рекреаційного підприємства. Класифікація методів планування діяльності рекреаційного підприємства, їх характеристика.

9.2. Стратегічне планування розвитку підприємства

Сутність стратегічного планування. Основні етапи стратегічного планування діяльності рекреаційного підприємства. Види стратегій.

9.3. Тактичне та оперативне планування

Сутність тактичного та оперативного планування, їх відмінність від стратегічного. Зміст тактичних планів. Система оперативного планування діяльності рекреаційного підприємства.

Тема 10. Персонал рекреаційного підприємства, продуктивність його праці. Фінансово-економічні результати діяльності рекреаційного підприємства

10.1. Поняття, класифікація та структура персоналу рекреаційного підприємства

Трудові ресурси та персонал рекреаційного підприємства. Склад персоналу на рекреаційному підприємстві. Якість робочої сили за різними характеристиками.

10.2. Продуктивність праці як економічна категорія

Резерви і фактори зростання продуктивності праці. Сутність продуктивності праці. Методи вимірювання продуктивності праці: натуральний, трудовий, вартісний. Показники продуктивності праці. Оцінювання стану та ефективності використання трудових ресурсів на рекреаційному підприємстві.

10.3. Мотивування праці

Система мотивації трудової діяльності. Моделі мотивації. Класифікація методів мотивації результативності діяльності. Участь працівників у прибутку (доходах) підприємства.

Методи навчання та викладання

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів передбачене застосування як активних, так і інтерактивних навчальних технологій.

Розподіл форм та методів активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни

Тема	Практичне застосування навчальних технологій
<i>Тема 1. Економічний механізм охорони і раціонального використання природних ресурсів</i>	Семінар-дискусія за темою "Визначення сутності рекреації та рекреаційної діяльності"; практичне завдання у малих групах з пошуку, підбору та огляду літературних джерел за заданою тематикою, написання звіту та презентації
<i>Тема 2. Економічна ефективність природоохоронних заходів</i>	Семінар-дискусія за темою "Структура рекреаційної галузі. Класифікація та методи оцінки рекреаційних ресурсів"
<i>Тема 3. Рекреація та рекреаційна діяльність як галузь наукового пізнання. Теоретичні основи формування рекреаційних комплексів</i>	Семінар-дискусія за темою "Особливості формування та розвитку регіональних туристично-рекреаційних комплексів"; практичне завдання "Концепція сталого розвитку в туристичній діяльності"
<i>Тема 4. Рекреаційне районування України. Особливості формування та розвитку регіональних рекреаційних комплексів</i>	Семінар-дискусія за темою "Сутність та складові зовнішнього середовища господарювання рекреаційних підприємств"; підготовка та обговорення доповіді за тематикою

Тема 5. Рекреаційне природокористування й охорона природи у рекреаційних комплексах. Державна підтримка рекреаційної діяльності	Семінар-дискусія за темою "Персонал та продуктивність праці як економічна категорія. Оцінка ефективності діяльності рекреаційного підприємства"
---	---

Різноманітні практичні завдання доповнюють технічну складову лабораторних робіт та вчать студентів не лише автоматично виконувати набір операцій із використанням програмного забезпечення, а й правильно ставити задачі дослідження і обирати оптимальні варіанти їх вирішення.

Використання методик активізації процесу навчання

Тема навчальної дисципліни	Практичне застосування методик	Методики активізації процесу навчання
Тема 1. Економічний механізм охорони і раціонального використання природних ресурсів	Лабораторна робота: "Економічна оцінка впливу людини на природу. Основні концепції рекреології та типи рекреаційних систем"	Використання банків візуального супроводу, робота в малих групах
Тема 2. Економічна ефективність природоохоронних заходів	Лабораторна робота: "Рекреаційне районування України"	Робота у малих групах
Тема 4. Рекреаційне районування України. Особливості формування та розвитку регіональних рекреаційних комплексів	Лабораторна робота: "Основи планування та прогнозування розвитку підприємства. Створення бізнес-плану підприємства" Презентація бізнес-плану підприємства	Мозкові атаки, робота у малих групах, презентації
Тема 8. Управління рекреаційним підприємством	Лабораторна робота: "Рекреаційне підприємство, його ознаки та види" Презентація рекреаційного підприємства	Мозкові атаки, робота у малих групах, презентації

Основні відмінності активних та інтерактивних методів навчання від традиційних визначаються не тільки методикою і технікою викладання, але й високою ефективністю навчального процесу, який виявляється у: високій мотивації здобувачів; закріпленні теоретичних знань на практиці; підвищенні самосвідомості здобувачів; формуванні здатності приймати самостійні рішення, до ухвалення колективних рішень, соціальної інтеграції; набуття навичок вирішення конфліктів; розвитку здатності до знаходження компромісів; самостійного визначення методик наукового пошуку за темою дисертації.

Перелік практичних та лабораторних занять, а також питань та завдань до самостійної роботи наведено у таблиці «Рейтинг-план навчальної дисципліни».

Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у здобувачів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, практичні та лабораторні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у здобувачів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою за

шкалою ХНЕУ ім С. Кузнеця. Контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту скласти іспит, – 36 балів);

модульний контроль, що проводиться у формі колоквиуму як проміжний міні-екзамен з ініціативи викладача з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті інтегровану оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі іспиту, відповідно до графіку навчального процесу.

Поточний контроль з даної навчальної дисципліни проводиться в таких формах:

активна робота на лекційних заняттях (1 бал за кожне заняття) за умови активної участі здобувача в обговоренні теми заняття, ставлення питань та висловлюванням своєї думки стосовно теми заняття; загальна кількість балів 7;

активна робота на практичних (семінарських) заняттях (1 бал за кожне заняття), за умови виконання здобувачем мінімально необхідної частини практично завдання стосовно теми заняття; загальна кількість балів 5;

активна участь у виконанні лабораторних завдань (1 бали за кожне заняття), за умови виконання здобувачем мінімально необхідної частини практично-розрахункового завдання стосовно теми заняття; загальна кількість балів 4.

Форми поточного оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

Презентації (доповідь). Протягом семестру здобувачі мають зробити презентації за темами № 4, № 7 та № 8; максимальна оцінка за кожену – 2 бал (усього 6 бал);

завдання за темою. Протягом семестру здобувачі повинні виконати 6 завдань за темами № 1, № 3, № 4, № 6, № 8 та № 10; максимальна оцінка за кожне – 1 бали (усього 6 балів);

індивідуальні опитування. Протягом семестру здобувачам проводять індивідуальні опитування за темами № 2, № 3, № 4, № 5, № 7, № 8 та № 9 навчальної дисципліни; максимальна оцінка – 1 балів (усього 7 балів);

індивідуальне навчально-дослідне завдання. Протягом семестру здобувачі виконують індивідуальне навчально-дослідне завдання; максимальна оцінка – 15 балів

Модульний контроль з даної навчальної дисципліни проводиться у формі колоквиуму як проміжний міні-екзамен з ініціативи викладача з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті інтегровану оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля. Максимальна оцінка – 5 балів, усього за семестр – 10.

Підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі іспиту, відповідно до графіку навчального процесу. Максимальна оцінка – 40 балів.

Критеріями оцінювання структурно-логічних розділів індивідуального навчально-дослідного завдання є:

здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань; вміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору на певне проблемне питання; застосування аналітичних підходів; якість і чіткість викладення міркувань; логіка, структуризація та обґрунтованість висновків щодо конкретних статистичних показників; використання методів порівняння, групування, узагальнення понять та явищ; самостійність виконання роботи; грамотність подачі матеріалу; охайне оформлення роботи.

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної **самостійної роботи** студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння

знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних та семінарських заняттях.

Підсумковий контроль знань та компетентностей здобувачів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення іспиту, завданням якого є перевірка розуміння здобувачем програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Здобувача слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, складає від 60 до 100. Мінімумально можлива кількість балів за поточний і модульний контроль упродовж семестру – 60 балів.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною кредитно-трансфертною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: "60 і більше балів – зараховано", "59 і менше балів – не зараховано" та заноситься у залікову "Відомість обліку успішності" навчальної дисципліни. Виставлення підсумкової оцінки здійснюється за шкалою, наведено в таблиці "Шкала оцінювання: національна та ЄКТС".

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

Форми оцінювання та розподіл балів наведено у таблиці "Рейтинг-план навчальної дисципліни".

Рейтинг-план навчальної дисципліни

№	Форми та види навчання		Форми оцінювання	ма х бал
Т е м а 1	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Тема 1. Економічний механізм охорони і раціонального використання природних ресурсів	Робота на лекції	0,5
	Практичне заняття	Семінар-дискусія за темою "Визначення сутності рекреації та рекреаційної діяльності"; практичне завдання у малих групах з пошуку, підбору та огляду літературних джерел за заданою тематикою, написання звіту та презентації	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
	Лабораторне заняття	"Економічна оцінка впливу людини на природу. Основні концепції рекреології та типи рекреаційних систем"	Активна участь у виконанні лабораторної роботи	1

	<i>Самостійна робота</i>			
	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; виконання практичних завдань, підготовка до презентації	Перевірка домашніх завдань	1
Т е м а 2	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Тема 2. Економічна ефективність природоохоронних заходів	Робота на лекції	0,5
	Практичне заняття	Семінар-дискусія за темою "Структура рекреаційної галузі. Класифікація та методи оцінки рекреаційних ресурсів"	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
	Лабораторне заняття	"Рекреаційне районування України"	Активна участь у виконанні лабораторної роботи	1
	<i>Самостійна робота</i>			
	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; виконання практичних завдань, підготовка до презентації	Перевірка домашніх завдань	1
Т е м а 3	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Тема 3. Рекреація та рекреаційна діяльність як галузь наукового пізнання. Теоретичні основи формування рекреаційних комплексів	Робота на лекції	1
	Практичне заняття	Семінар-дискусія за темою "Особливості формування та розвитку регіональних туристично-рекреаційних комплексів"; практичне завдання "Концепція сталого розвитку в туристичній діяльності"	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
	<i>Самостійна робота</i>			
	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; виконання практичних завдань, підготовка до презентації	Перевірка домашніх завдань, презентації за діловою грою	2
Т е м а 4	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Тема 4. Рекреаційне районування України. Особливості формування та розвитку регіональних рекреаційних комплексів	Робота на лекції	0,5
	Практичне заняття	Семінар-дискусія за темою "Сутність та складові зовнішнього середовища господарювання рекреаційних підприємств"; підготовка та обговорення доповіді за тематикою	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
	Лабораторне заняття	"Основи планування та прогнозування розвитку підприємства. Створення бізнес-плану підприємства"	Активна участь у виконанні лабораторної роботи	1
		Презентація бізнес-плану підприємства	Виконання практично-розрахункового завдання	2
	<i>Самостійна робота</i>			

	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; виконання практичних завдань, підготовка до презентації	Перевірка домашніх завдань	2
Тема 5	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Тема 5. Рекреаційне природокористування й охорона природи у рекреаційних комплексах. Державна підтримка рекреаційної діяльності	Робота на лекції	0,5
	Практичне заняття	Семінар-дискусія за темою "Персонал та продуктивність праці як економічна категорія. Оцінка ефективності діяльності рекреаційного підприємства"	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
	<i>Самостійна робота</i>			
	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; виконання практичних завдань, підготовка до презентації	Перевірка домашніх завдань	1
Індивідуальне опитування за змістовим модулем 1 (теми № 1 – № 5)			Усне опитування	5
Тема 6	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Тема 6. Види рекреаційних підприємств, їх організаційно-правові форми	Робота на лекції	0,5
	<i>Самостійна робота</i>			
Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; виконання практичних завдань	Перевірка домашніх завдань	1	
Тема 7	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Тема 7. Зовнішнє середовище функціонування рекреаційного підприємства	Робота на лекції	1
	<i>Самостійна робота</i>			
Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; виконання практичних завдань	Перевірка домашніх завдань	3	
Тема 8	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Тема 8. Управління рекреаційним підприємством	Робота на лекції	1
	Лабораторне заняття	"Рекреаційне підприємство, його ознаки та види"	Активна участь у виконанні лабораторної роботи	1
Презентація рекреаційного підприємства		Виконання практично-розрахункового завдання	2	
<i>Самостійна робота</i>				
Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; виконання практичних завдань, підготовка до презентації	Перевірка домашніх завдань	2	
Тема 9	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Тема 9. Планування діяльності рекреаційного підприємства	Робота на лекції	0,5
	<i>Самостійна робота</i>			
Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; виконання практичних завдань, підготовка до презентації	Перевірка домашніх завдань	1	

9	до занять	заданою тематикою	домашніх завдань	
Т е м а	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Тема 10. Персонал рекреаційного підприємства, продуктивність його праці. Фінансово-економічні результати діяльності рекреаційного підприємства	Робота на лекції	1
	<i>Самостійна робота</i>			
1 0	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Перевірка домашніх завдань	1
Індивідуальне опитування за змістовим модулем 2 (теми № 6 – № 10)			Усне опитування	5
Наукова робота			Перевірка наукової роботи	15
Іспит			Перевірки іспиту	40

Рекомендована література

Основна література:

1. Сущенко О.А. Опорний конспект лекцій «Рекреаційна економіка» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=6784>
2. Сущенко О. А. Теоретико-методологічні засади управління рекреаційно-туристичною діяльністю підприємств / О. А. Сущенко // *Методологія та практика сталого розвитку туризму : монографія / за заг. ред. Черниш. – Полтава : ПолтНТУ ім. Ю. Кондратюка, 2018. – С. 108-118.*
3. Рекреаційні комплекси світу / Єрмаченко В.Є., Зима О.Г., Дехтяр Н.А., Алдошина М.В. [Електронна версія документа: elib2\Ermachenko3.pdf] – Х.: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. – 321 с.
4. Sushchenko O. Management technologies of ensuring environmental protection as the territory development strategic priority / O. Sushchenko, I. Trunina, O. Klok, O. Loseva // *SHS Web Conf. Volume 61, 01026 (2019).* – 11 p.

Додаткова література:

5. Sushchenko O. 3R philosophy for sustaining recreational attractiveness and development of hotel business in Ukraine / O. Sushchenko, N. Kozubova, O. Prokopishina // *SHS Web of Conf. Volume 67, 06050 (2019).* – 6 p.
6. Yermachenko V. The research on economic activity of the population in the context of recreational infrastructure development of socio-economic systems / V. Yermachenko, D. S. Mirzoiev // *Business Inform.* – 2018. – № 5. – Pp. 207-216.
7. Ахмедова О.О., Шведун В.А. Державне регулювання економічного потенціалу українських Карпат щодо розвитку туристичних та рекреаційних послуг // *Вісник Національного університету цивільного захисту України : зб. наук. пр. – Х. : Вид-во НУЦЗУ, 2018. – Вип. 1 (8). – С. 212-219.*
8. Гринчуцький В. І. Економіка підприємства : навч. посіб. / В. І. Гринчуцький, Е. Т. Карапетян, Б. В. Погрішук – 2-е вид., перероб. і доп. – К. : ЦУЛ, 2012. – 304 с.
9. *Національна економіка [Текст] : навч. посіб. / за заг. ред. О.В. Носової. – К. : ЦУЛ, 2013. – 511 с.*
10. *Туризм в умовах глобалізації: особливості та перспективи розвитку : монографія / під ред. М.О. Кизима, В.Є.Єрмаченка. – Х. : ІНЖЕК, 2012. – 471 с.*
11. *Управління регіональним розвитком: проблеми та перспективи : монографія / за заг. ред. Н.Л. Гавкалової. – Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2013. – 398 с.*

Інформаційні ресурси:

12. Офіційний сайт Асоціації європейських прикордонних регіонів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.aebr.eu/en/index.php
13. Офіційний сайт Всесвітнього економічного форуму [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.wef.org
14. Офіційний сайт Всесвітньої ради з подорожей і туризму [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.wttc.org.
15. Офіційний сайт Всесвітньої туристичної організації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.unwto.org.
16. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.
17. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.nbu.gov.ua.